

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

—

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Jugoslovansko vprašanje.

Avstrijska politika je jako zamotana; pri vseh vprašanjih, ki jih je treba reševati, treba je pri nas imeti mnogo več ozirov, kakor v drugih državah, treba je povsod upoštevati sto in sto ovir, katerih drugod ni. Kot zadnji vzrok tej zamotanosti in kot permanentno oviro prostega in naravnega razvoja našli bomo z vso sigurnostjo vedno le narodno vprašanje. Na tem vprašanju si je v zadnjih desetletjih ubilo že mnogo politikov svoje glave in zaradi tega vprašanja avstrijska politika nima čistih, jasnih in doslednih vodilnih idej, zaradi tega je vse sama krparija in ni vspeha na zunaj.

Sedaj zopet z vso silo sili na dan jugoslovansko vprašanje in menda je Avstrija edina evropska država, ki pravega pomena tega vprašanja ne spozna; če ga je pa spoznala, potem je edina, ki pri reševanju tega vprašanja deluje v svoji zaslepljenosti svojim lastnim interesom diametralno nasproti. Če bi imela sedanja smer avstrijske politike uspeh, ki na eni strani zasleduje na celi črti in z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi ponemčevalne namene, na drugi strani pa v ogrski polovici podpira madžarizacijo, je pogin Avstrije kot samostojne države neizogiben in samo še vprašanje časa. Enotna nemška Avstrija bi se morala prej ali slej priklopiti veliki Nemčiji, po istem principu, ki je tvoril vse današnje narodne države in ki se javlja povsod z vso silo. Enotna madžarska onostranska polovica bi se pa naravno popolnoma osamosvojila. To bi se zgodilo, če bi imela današnja avstrijska politika uspeh.

Uspeha pa ne bo imela v prvi vrsti zaradi življenske sile, virulence, slovanskih narodov, ki vidno raste od dne do dne in ki uspešno in ponosno odbija vse ponemčevalne in pomadžarovalne napade. Tudi če bi se šlo v naši državni polovici samo za raznarodovanje nas Slovencev, se to ne bo moglo nikdar posrečiti, kajti doživeli smo že stoletja hujšega tlačanstva in jakšega nasilstva in obdržali smo se; pa bi se sedaj ne, ko se dosledno dvigamo, ko raste naša moč?

Goriški poslanec dr. Tuma izdal je ravnokar v brošuri članek, ki je izhajal v splitski politični reviji „Sloboda“ in ki je bil ponatisnjen v „Našem Listu“ pod naslovom: Jugoslovanska ideja in Slovenci. Tudi on sodi o naši prihodnosti in o naši življenski moči jako ugodno. Glede tega in glede krasne perspektive zdru-

žitve Jugoslovancev v eno skupino smo popolnoma istega mnenja. Naj to brošuro, ki je polna temeljnih opazovanj in dalekosežnih političnih idej prečitajo oni malodušneži, ki vedno obupavajo in s tem še druge odbijajo od sodelovanja, ko že sami ne sodelujejo za napredek Slovencev. Dr. Tuma pride končno do rezultata: Prihodnost vsekako mora pokazati, da brez združene slovensko-hrvatsko-srbske Ilirije — ne more biti Avstrije.

Poudarjamo še, da nam je v prvi vrsti za lasten obstoj in le takrat moramo biti za obstoj Avstrije, če imamo od njenega obstoja koristi. In le zato smo za združitev vseh jugoslovanskih pokrajin pod okriljem Avstrije, sicer pa v avtonomni skupini, ker bi na ta način imeli prednosti velesile na eni, prednosti kompaktne, enotne narodne države pa na drugi strani. Zahtevamo zasigurano bodočnost, pri tem ima pa Avstrija svoje velikanske, vitalne koristi.

Ker bi v taki rešitvi jugoslovanskega vprašanja, naši narodi gospodarsko in kulturno neizmerno pridobili, ker bi jim bil omogočen prost razvoj, je res čudno, da se naši politiki tako malo zanimajo za to vprašanje, in jim je naša malenkostna in otročja strankarska lokalna politika pred vsem in edino na srečo. Če se kje javljajo le preočito in preglasno naše narodne in gospodarske zahteve se hitro malo zakrpa potem pa zopet uganjajo strankarski sport nemoteno naprej. Skrajni čas bi bil, da bi se pričela resna akcija za rešitev jugoslovanskega vprašanja, in bi se zasledovala dosledno in z vso vstrajnostjo ideja, katere realizacija bi nas na mah dvignila višje kakor stoletna taka „flikarija“, kakršne se naši narodni voditelji sedaj poslužujejo.

Treba je torej iz vodilnih krogov izhajajoče akcije. Treba je prvič tesne zveze vseh avstrijskih Jugoslovancev. Kdor tega ne uvidi je slab politik ali pa nima koristi celote pred očmi. Potem je treba, da se stopi v ozek stik z hrvaškimi in srbskimi politikimi ogrske polovice. Treba je, da bo v zahtevah in idejah vseh Avstro-Ogrskih Jugoslovancev popolna jasnost in popolno soglasje glede skupne politike, potem se šele prične lahko z nadaljno akcijo. V stik je treba stopiti tudi z ostalimi Slovani, ki morajo uvideti, da jim bo ta smer v politiki edinole v korist. Šele

ko bodo vse te konference in ta posvetovanja privedla do gotovih rezultatov, treba bo s temi stopiti pred javnost kot s faktorji, s katerimi se mora na vsak način računati. Treba bo pa tudi stopiti v stik z izven avstrijskimi Jugoslovani, iz kraljevine srbske, z Bulgari itd. Saj ima Avstrija tudi svojo balkansko politiko; najjo spravi v smer združnja jugoslovanskih dežel, ki naj bi bile potem z drugimi avstrijskimi deželami federalistično zvezane, in takoj bo dobila klavrna naša balkanska politika reelno in zdravo podlago, uspeh ji bo zagotovljen in Avstrija bo stala v prihodnosti trdneje, kakor sedaj.

Poleg te akcije, treba je pa tudi notranjega dela, treba je širiti idejo, prepojiti z njo javnost po časopisju, po brošurah po javnih govorih itd., treba je zanesti je v najširše mase. Treba je nadaljevati kulturno zблиžanje Jugoslovancev. Treba bi pa bilo začeti z gospodarskim zблиžanjem; pričeti bi bilo z skupnimi in vzajemnimi gospodarskimi podjetji, treba bi se bilo pri vseh novih ustanovitvah na tem polju vedno ozirati na Jugoslovane. Treba pa je, in to posebno pri nas Slovenceh, pričeti energičnejši boj proti odvisnosti od Nemštva, treba je podrobneje dela osamosvojitve od tujega jarma. Pri tem boju naj nam pa veljaj bojni klic kije strašen za Nemca in Italijana, ki nampa edini oznanja neodvisnost in samostojnost: Slovenski jezik.

Politični pregled.

Spremembe v ministrstvu.

Odkar se je razšla poslanska zbornica se zelo veliko govori in ugiblje, kateri ministri odstopijo in kdo pride na njihova mesta. Kaj določene se še ne da sklepati, pač pa je gotovo, da se meseca septembra kabinet popolnoma rekonstruira. Novo ministrstvo bo sestajalo iz vladine večine, katero bodo tvorili Nemci, Staro- in Mladočehi s klerikalci, poljsko kolo in Jugoslovani. Zato pridejo tudi edino te stranke v poštev pri kandidaturi v ministrstvo. Že sedaj je skoro gotovo, da odstopijo ministri: dr. Fořt, dr. Marchet, dr. Klein, baron Bienerth in grof Auersperg. Krščanski socialci nameravajo postaviti za kandidate v trgovsko ministrstvo dr. Weisskirchner-ja, v poljedelsko dr. Ebenhoča in eventualno v naučno ministrstvo dr. Geßmanna. Pri Čehih prideta v poštev dr. Kramář in dr.

LISTEK.

Vsesokolski zlet v Pragi.

(Dalje.)

Telovadba.

Vse utihne, vse pričakuje nekaj izrednega. Znova se oglasi načelnikova trobka, zastora na vhodih na severnem in južnem koncu telovadišča padeta in proti sebi se pričnefa pomikati dve mogočni reki telovadcev v 28 stopih. Bil je pretresljiv trenotek. Vseh gledalcev se je lotilo nepopisno navdušenje, ko so telovadci ob spremljevanju godbe, ki je igrala „Hej Slovani“, s strumnim, enakomernim korakom pričeli korakati proti sredi telovadišča. Prvi del severne skupine je vodil član teh. odbora Josip Klenka, drugi del V. Homola; južno skupino (prvi del) Bogumil Havel, drugi del Franta Beránek. Vsi štirje so stari izkušeni Sokoli, poznamo jih iz slovenskega sokolskega zleta v Ljubljani. Že ste obe skupini prišle na sredi do 30 korakov skupaj, a vedno nove vrste so prihajale iz za zastorov. 7800 ljudi, to ni malenkost.

Na prvem vsesokolskem zletu v Pragi leta 1882 je vadilo proste vaje 720, l. 1891—2734, l. 1895—4287, l. 1901—6000, a letos 7800 telovadcev.

Že v teh vedno rastočih številkah leži visoki pomen letošnjega vsesokolskega zleta v Pragi. Pokazal je, kako silno je napredovala sokolska misel v kratki dobi 25 let. Nastop 7800 telovadcev, nastop brez hibe, brez glasnega poveljevanja samo na dana znamenja, je bil sam na sebi najsijajnejši dokaz, kaj vzmore jednodušna organizacija, kaj učini prostovoljna disciplina, ki se njej klanja posameznik z ozirom na sebe samega in v korist celoti. Telovadce najoddaljenjših delov češkega kraljestva, severne in južne Slované, mladeniče iz vzhodne Rusije ter prekmorske Amerike je združil migljaj načelnikov. Bila je podoba silne moči združenega, organiziranega, delavnega Slovanstva, ki prodira z vso mlado svojo silo kakor mogočna reka, ki preplavlja bregove. . . Tu se je pokazal globoki pomen genialno zasnovanih mislij Tyrševih. „Ni bil to nečuteči, nemisleči stroj, ki ga ovladuje železna, brutalna sila, stroj tuje volje; to so bile vrste ovladane s silo ideje, dobrovoljnega samozatajevanja, etične discipline!“ — tako je pisal neki časopis o tem nastopu,

Upravičeno smemo zategadelj trditi, da so bile proste vaje vrhunec vsega, kar nam je mogel nuditi vsesokolski zlet v Pragi, nekako dokaz, vsemu, o čemer te je hotel prepričati ta vsesokolski zlet. Rajalni nastop k prostim vajam so izvedli krasno in čudovito točno. 28 stope so delili v 14 stope, te zopet v 7 stope, ki so nam jih končno privedli proti glavni tribuni. Bilo je šestnajst 7 stopov.

Godba utihne, načelnik da znamenje z zastavico, 7 stopi se razstavijo, roke se dvignejo v odročenje in celo telovadišče se nam pokaže kakor krasna, geometrično natančno zrisana podoba, telovadec v enaki razdalji od telovadca, vrste ravne navpik in odpošev. Tu, novo znamenje z zastavo, „priročiti“, 16.000 rok pade na stegna, kakor pok iz malega topa se razlega po telovadišču. Gledalci ne morejo več zadržavati svojega občudovanja, burno odobravanje pozdravlja teh 7800 junakov, ki stoje pred nami nepremično, v vzorni temeljni postavi kakor izklesani iz mramorja,

Ne moremo opisati vseh peterih delov letošnjih prostih vaj. Predaleč bi nas zavedlo. Le toliko še lahko povemo, da nikakor niso bile lahke. Zahtevale so mnogo vežbanja in mnogo izurjenosti od vsakega telovadca, da je zamogel izvesti vaje dobro v detajlu. Četrti del n. pr. je imel mnogo gibov francoskega boksa. Na drugi strani pa telovadec ni smel niti za trenotek opustiti pozornosti, da ni rušil celote ter da je izvajal vaje skladno z vsemi ostalimi sotelovadci. Imed 53 predlogov je tehnični odbor Č. O. S. sestavil te proste vaje, ki je za nje z narodnimi motivi zložil godbo K. Pospišil.

Krasno je bilo videti menjavanje barv. Pri predklonu je zableščala belina telovadskih srajc po vsem telovadišču, zdaj zopet se je pokazala temna barva temnomodrih hlač, kontrast pa so ublaževali nagli gibi mišičnatih rok. To je

Žuček. Tudi Poljaki postavijo morda nove kandidate. V tem novem ministrstvu utegnemo dobiti tudi Jugoslavlani svoje zastopstvo, ker bodo Jugoslavlani pripadali vladni večini.

Knez Auersperg o jugoslovanskem vprašanju.

Poslanec knez Auersperg je govoril s poročevalcem „Agr. Ztg.“ o jugoslovanskem vprašanju, o njegovi zvezi z avstro-ogrsko nagodbo in dejal med drugim tudi sledeče: Obnovitev nagodbe med Avstrijo in Ogrsko se je smatralo do sedaj za prvo državno potrebo. Vsled naglega razvoja jugoslovanskih narodov je pa vedno bolj jasno, da še dolgo ne more biti edini cilj avstrijske državne politike obnovitev nagodbe, ker s tem ni storjen še niti najmanjši korak k razjasnitvi jugoslovanskega vprašanja, ki stopa z elementarno silo v ospredje. Da se jugoslovansko vprašanje ne da več odpraviti, da so pri tem prizadeti veliki avstrijski interesi, o tem se ni mogoče več varati. Zato je tudi pri obnovitvi nagodbe z Ogrsko misel na jugoslovansko vprašanje na površju.

Jugoslovanske amficionije.

Pod tem naslovom prinaša „Obzor“ članek, v katerem se zavzema predvsem za gospodarsko in socialno edinstvo južnih Slovanov. Poudarja posebno ugodnost jezika, ker more vsak bodisi Slovenec ali Srb, Hrvat ali Bolgar, občevati po celem Balkanu v svojem lastnem jeziku in pravi, da je mogoča večja in tesnejša zveza kakor v Nemčiji, katero spajajo tako različni dialekti. Ravno jezikovno sorodstvo naj bi tvorilo glavni temelj jugoslovanskemu edinstvu. Za edinstvo govore pa še drugi momenti in to so posebno enotne kulturne, gospodarske, socialne in politične potrebe in koristi.

Dasi smo Jugoslavlani razkosani na toliko različnih političnih strank, držav in državic, vendar je mogoča kulturna in socialna jugoslovanska vzajemnost, ki gre vedno in povsod pred političnim združenjem. In ravno to dobro uvidevajo naši neprijatelji in nas skušajo zato kolikor mogoče razdvojevati.

Na polju kulturne edinosti se je že skušalo delati nekoliko za časa ilirizma in prvi temelj kulturni vzajemnosti Jugoslovancem je postavil Stroßmayer z ustanovitvijo jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu.

Toda na socialnem polju pa se še ni storilo ničesar niti se še poskušalo ni.

Zato nasvetuje omenjeni članek naj se vse Jugoslovanstvo razdeli na posamezne skupine, ki naj bi volile svoje delegate v skupno zastopstvo. Te skupine bi naj bile: 1. Srbi, Slovenci in Hrvati iz monarhije, 2. Srbi in Hrvati iz Bosne in Hercegovine, 3. Srbi iz kraljevstva, 4. Srbi iz Črne gore, 5. Bulgari z Bulgarske in 6. Srbi in Bolgari iz Macedonije in Stare Srbije.

Delegatje bi imeli nalogo določevati čas in kraj skupnih sestankov, na katerih bi se razpravljalo o jugoslovanskih vprašanjih. Tudi bi se moral sestaviti poseben jury, ki bi razsojeval razporne točke. K uresničenju te ideje bi mnogo pripomoglo sokolstvo in dijaštvo.

Tako bi bilo mogoče, da se slovanski jug gospodarsko povzdigne in razvije svoja podjetja in svojo industrijo. Z uresničenjem kulturne, socialne in gospodarske vzajemnosti pa bi se pripravila pot za ono veliko idejo jugoslovanske politične edinosti, ki bi edino mogla povzdigniti jugoslovanstvo do moči in veljave med velikimi kulturnimi narodi sveta.

Zadnji čas je že, da bi se začeli resno baviti z vprašanjem praktične gospodarske vzajemnosti slovanskega juga!

Hrvatska.

Madžari so postali „veliko-avstriji“. Do sedaj je mislil ves svet, da jim gre za ocepjenje od Avstrije, da hočejo sedanjo realno unijo izpremeniti v perzonalno unijo, da dirajo v „strukturo monarhije“; posebej je Wekerle-Košutov kabinet v svoje vrste vzel same ljudi, ki so hoteli izpremeniti „strukturo monarhije“. Sedaj pa so v hipu obrnili plašč in vičejo: „Glejte izdajalce monarhije, Hrvate! Ti zahtevajo v beškem parlamentu, naj pri nagodbenih pogajanjih sodelujejo tudi oni kot tretji faktor! To je čin zoper strukturo monarhije. Sploh je ves sedanji odpor Hrvatov naperjen ne samo proti Ogrski, nego proti strukturi monarhije. Nas Madžarov ta odpor ne moti toliko, ker ni čisto ogrska stvar, nego stvar baš tako Avstrije kakor Ogrske.“ Tako govore Madžari, da bi — denuncirali! Hrvati pa morajo biti s to denunciacijo madžarsko čisto zadovoljni; žele uprav, da bi hrvatsko vprašanje, postalo vprašanje vse monarhije, in faktično je že postalo; samo mi Slovenci še vse premalo uvidevamo dalekosežnost sedanje hrvatske politične situacije. „Potlačeni in žrtvovani narodi bodo znali najti novo strukturo avstrijske monarhije, v kateri bodo zavladala pravica za vsakega. Struktura monarhije ni večna. Struktura se more in mora izpremeniti. Ali bodo v tej novi strukturi Madžari tudi nadalje gospodarji nad tolikimi narodi, dvojime.“ („Hrvatska“) — Sklep koalicije, češ, da se delegati jeseni vrnejo v peštanski parlament in da bodo tam obstruirali, se vzdržuje; v skupščini, ki se je vršila v Dolgi vasi blizu Karloveca, so Starčevićanci predlagali, da naj se delegati ne vrnejo več v Pešto, a so svoj predlog morali izpremeniti tako, da naj hrvatski sabor v bodoče več ne voli delegatov za Pešto. In mi Slovenci jim bomo takrat ploskali.

Košut je na zagrebško pošto ravnateljstvo poslal okrožnico, ki v njej odreja, da se morajo vse poštne tiskovine za promet z inozemstvom s 1. avgustom odstraniti, mesto njih pa vporabljati tiskovine s francoskim in mažarskim jezikom. Stranke jih bodo morale izpolnovati ali francosko ali pa po madžarsko, drugače ne bode mogoče občevati z inozemstvom. Za stranke, ki ne znajo teh dveh jezikov, bode nastavljen poseben uradnik. Glavni namen te odredbe je, da se izbrise Hrvatska pred Evropo. Tako dela Košut z onimi Hrvati, ki so mu podpisali reško resolucijo.

Vseslovanski shodi.

A. Borzenko iz Odese se je odločil, da daruje 100.000 rubljev za ustanovo, ki naj bi omogočila prirediti vseslovanske shode. Na to misel ga je privedla statistika nemškega profesorja Somberta, ki prorokuje na podlagi vedno bolj naraščajočega in množčega se slovanskega plemena, da bodo čez 100 let o usodi Evrope odločevali Slovani. Zato pravi A. Borzenko, da je že sedaj dolžnost slovanskih narodov, ki imajo biti enkrat rešitelji Evrope, da se zblizujejo in med sabo bolj spoznavajo. Vsled tega naj bi prirejali kolikor mogoče skupnih shodov, ki bi gotovo mnoge prispevali k zblizanju slovanskih narodov. A. Borzenko se je že obrnil na ministrskega predsednika Stolypina in ga prosil, da bi država vzela njegovo ustanovo v svojo upravo. Stolypin mu je odgovoril 13. t. m. in obljubil, da se kapital naloži v državni banki, obresti pa se porabijo za prirejanje vseslovanskih shodov, ki naj imajo kulturni pomen. Shod pa more sklicati „Slovansko društvo“ ali pa drugo privatno društvo. Tudi časopisje, posebno od časa vseskovskega zleta v Pragi se mnogo bavi s tem vprašanjem. Na vsak način je to zelo dobra misel za kulturno in gospodarsko edinstvo Slovanstva.

Trgovinska pogodba s Srbijo.

Trgovinska pogajanja med Srbijo in našo državo še sedaj niso privedla niti k najmanjšemu cilju in zato so dobili srbski delegatje iz Belgrada obvestilo da srbska vlada ne more ničesar več popustiti. Pogajanja glede pogodbe se zato nadaljujejo šele v septembru. Tudi do provizorične ureditve trgovinskih razmer med obema državama ni moglo priti. Srbska vlada hoče delati na to, da narod še nadalje vstraja v boju za celno neodvisnost.

Macedonija.

Vedno prihajajo nova poročila o pobojih in vstajah, o umorih in požigih v macedonski pokrajini. Vsak dan čitamo o novih grozodejstvih, ki jih uprizarjajo grške, bolgarske, srbske, albanske in vlaške čete. Dasi so vesti mnogokrat pretirane, vendar če so le malo resnične, nam morajo že zadostno predstavljati krvav in neznosen položaj macedonskega prebivalstva.

Kakor bremo vedno o vstaškem gibanju, tako prihajajo tudi vedno poročila o reformah v Macedoniji. Vsak dan prinese ta ali oni časopis reformna poročila, ki jih nameravajo uvesti tuje države. In kdor bi čital le poslednje, bi bil prepričan, da vlada in mora zavladati na Balkanu mir in red. Toda temu žal ni tako. Vse te reforme so le na papirju, vsi načrti ostanejo le njihovim osnuteljem znani in Macedonije še videli niso in je najbrže dolgo časa tudi ne bodo.

Macedonsko vprašanje je pa toliko težje, ker tu ne prebiva samo en narod, ampak cela dežela je obljudena od najrazličnejših sovražnih plemen. Po večini je prebivalstvo sicer slovansko, namreč srbsko in bolgarsko, toda primešano je toliko tujih narodnosti, da je slovanski življenj v vedni nevarnosti. Ker pa vse te različne narodnosti ne morejo pričakovati pomoči od tujih držav, zato si pomagajo same in more vse neenakorodne elemente. In tako se uničujejo in slabe ti narodi sami.

Življenje in premoženje je v vedni nevarnosti; zato ni čudo, da se je v zodnjem času izseljevanje v Ameriko gorostasno povečalo. Nekateri trdijo, da je to izseljevanje v prosep macedonskemu vprašanju, ker se izseljenci, ki doma ne dobe nikake izobrazbe, v tujini vsaj nekoliko naobrazijo in to izobrazbo prinese v rodni svoj kraj in tako pomagajo mnogo k zboljšanju položaja. Turška vlada pa tudi ničesar ne stori, da bi zabranila to izseljevanje, ker je mnenja, da ravno najbolj revolucionarni elementi zapuščajo domovino. Zato upa Turčija, da ravno izseljevanje oslabi vstaško moč in pusti turški vladi popolnoma svobodne roke.

Kar se pa tiče reform, se zanima zanje največ Angleška, ki vsaj v javnosti vedno naglašja potrebo zboljšati položaj macedonske provincije. Zato tudi uvidi, da orožništvo, ki šteje največ 5000 mož in vojaštvo, katerega je na papirju 100.000 v resnici pa le 60.000, nikakor ne more zadostovati, da se reforme v resnici izvedo.

Sicer je pa z reformami zelo težko. Da bi se postavila dežela pod čisto tuje nadzorstvo, se je bati da se sčasoma tudi nominalno odtrga od Turčije, in tega ravno države nočejo. Da bi pa Turška sama skrbela za red je pa preveč dvomljivo. In vendar je tako krvavo potreba reform, ki bi jamčile ljudstvu vsaj za varnost življenja.

Bolgarsko.

Na Bolgarskem vlada še vedno Stambulov režim. Vlada nastopa napram vsem z največjim absolutizmom. Zato se opaža tudi nejevolja in nezadovoljstvo v vseh krogih. Znano je že vsem, da je dala vlada zapreti vseučilišče in izgnala profesorje. Sicer se je pozneje še z njimi pogajala, da zasedejo zopet svoje stolice, vendar vsi pregovori niso privedli k uspehu. Vlada hoče namreč po-

kar zažvižgalo po zraku, kadar je 16.000 rok zakrožilo velike loke.

Naravno, da je po vsakem delu občinstvo navdušeno zašumelo v viharno odobravanje, ki ni hotelo prejenjati po končanih prostih vajah, ko se je davno že zadnji telovadec umaknil za zastor. Nebo samo ni hotelo zaostati, votlo gromenje nam je oznanjalo nevihto. Na temnem nebu od zahoda sem so švigali grozni bliski. Pok na pok in že so padale težke kaplje.

Pa godba zaigra veselo koračnico in na telovadišče prikoraka 2500 telovadk pogumno kljubovaje dežju in viharju. Občinstvo beži s tribun k izhodom in — pod tribune junaške Sokolice pa izvedo mirno, kakor bi sijalo najlepše solnce, nevstrašeno nastop k vajam s kiji. Dež lije, kakor bi se bile odprle vse nebeske zatvornice, a nobena se ne gane, čakajo na znamenje za pričetek prve vaje, — tu da načelnik znamenje za sestop in odstop. V neprorušenih vrstah, krepkih korakov kakor so bile prišle, korakajo proti izhodom. Umakniti se morajo višji sili, a umaknejo se kakor zmagovalke. Bila je stroga preizkušnja za češko mladenko. Bo li vzdržala neusmiljeni poliv z neba, ne bo li plašno zbežala v garderobo, ne bo li zatisnila oči, da ne vidi zeleno-bledega bliska, ne bo li zatisnila ušes, da ne sliši silnega treska čisto blizu telovadišča udarjajočih strel? Nič od tega. Kljubovalno stisnjenih obrvi zre nevarnosti v obraz in prepričan sem, da bi najraje do konec izvedle

svoje vaje, ako bi načelnik ne bil drugače ukazal in — ako bi bilo še kaj gledalev na tribunah.

Na nadaljevanje telovadbe tega dne ni bilo misliti, saj je bilo telovadišče v nekaj trenutkih podobno jezeru.

Tem burneje smo pozdravljali Sokolice drugega dne v nedeljo popoldne, ko so v vajah s kiji nastopile prve. Bilo je to neomejeno priznanje, predvsem na junaškem nastopu prejšnjega dne, na vztrajnosti in srčnosti, ki so jo bile dokazale ob tako „hudi uri“.

K vajam s kiji so nastopile na enak način kakor telovadci k prostim vajam. Tudi vaje s kiji so imele pet delov. Godbo je zložil dr. V. J a n d a. Ni bilo sicer v teh vajah one sile in kreposti, kakor pri prostih vajah, toda silo je odtetala gračijoznost, krepkost pa ljubka gibčnost.

Po teh vajah so telovadke odložile kije ter izvajale plese ob godbi narodnih pesmi. Bilo je to nekaj povsem novega, a lahko rečemo, da se je prvi poskus obnesel. Sestavil je plese član tehničnega odbora Č. O. S. A g a H e l l e r. (Sledi.)

Lorka.

1.

Zdaj je dva dni, kar sem se pripeljal v letovišče. Meni je vedno ugajalo ob morju. Tako veličasten je raz-

gled nanje, tako skrivnostno je poslušati valove, ki grgrajo med skalami na bregu kakor utopljeni.

Čisto tuje sem tukaj, komaj tisto dekle poznam, ki prodaja vstopnice v kopališče. Lepa je, mlada, lase ima plave, smeje se kakor otrok, tako rahlo in nežno. Ko sem šel prvokrat iz kopališča, sem jo vprašal, kako ji je ime.

„Lorka“ — je rekla in smehljala se je čisto nedolžno in nežno.

Meni ugaja ta Lorka.

2.

Tista ljubica, ki jo imam v domovini, mi je pisala, da ne mara več zame. Takrat, ko je rekla, da me ima rada, da je lagala sama sebi. Sama o sebi se je motila in varala. In zdaj je spoznala samo sebe natančno: ona me ne ljubi.

In nihče mi ne piše od doma, vsi so name pozabili. Vsi: starši, bratje, prijatelji in prijateljice. Kakor bi bil čisto sam, se mi zdi, čisto — čisto sam na vsem širokem svetu.

Hudo sem sentimentalen, ko je mrak, iščem dobrega in odkritosrčnega človeka, da bi z njim govoril. Meni je boljše, če potožim komu svojo nesrečo. Vse potem nekako odleže in mine.

In najdem Lorko.

segati v notranjo upravo vseučilišča in tako kršiti njegovo avtonomijo. Na to pa ne pristanejo niti profesorji niti dijaki. Zato skuša vlada nastaviti za vseučilišče profesorje 25 srednješolskih učiteljev. Takemu vseučilišču so seveda dijaki že napovedali bojkot. Sedaj pa se čuje še druga vest, da nameravajo nekdanji bolgarski vseučiliščni profesorji ustanoviti novo svobodno univerzo, kamor bi sprejemali prejšnje visokošolce in abiturijente gimnazij in realk. Tudi so podali že ministrstvu tozadevno obvestilo in prošnjo, da vlada prizna javnost univerzi. Zadeva še ni rešena in vzbuja veliko pričakovanje vladinega odgovora.

Koreja — japonska provincija.

Japonska vlada v zapričetem delu skrbno in vestno nadaljuje. Ker si je kolikor mogoče zagotovila prijateljsko razmerje z ostalimi velevlastmi, uporablja sedaj vso svojo silo in moč proti Koreji. Ni ji bilo zadosti, da je odstavila prejšnjega cesarja, ki se je s težkim sreem odpovedal prestolu, in postavila na njegovo mesto slaboumnega vladarja, ampak prisilila je celo Korejo k pogodbi z Japonsko, ki določa v glavnih točkah sledeče: 1. Uprava Koreje pride pod vodstvo japonskega generalnega residenta. 2. Izdajanje vseh postav in določb, kakor tudi rešitev glavnih državnih zadev potrebuje soglasje generalnega residenta. 3. Imenovanje vseh višjih in odgovornih uradnikov potrebuje istotako potrdilo japonskega residenta. 4. V korejskih uradih morajo biti nastavljeni le take osebe, katere je priporočil generalni resident. 5. Upravne zadeve se morajo dobro ločiti od sodnih. 6. Tuji se smejo sprejeti v urade samo, ako dovoli generalni resident. 7. Točka konvencije z dne 24. avg. 1904 o ustanovitvi finančnega svetovlastva se zrušuje. Ta pogodba je bila istočasno razglašena v korejskem glavnem mestu Seulu in v japonski prestolici Tokiju. Iz vsebine je razvidno, da postaja Koreja vedno bolj provincija Japonske. Tudi nameravajo Japonci razpustiti korejsko vojaštvo in ga nadomestiti s svojimi vojniki.

Dnevne vesti

a) domače.

— **Značajnost.** Poizvedovali smo in dobili končno zagotovilo, da dr. Triller navzlic svojemu vse Slovence kompromitujočemu nastopu v občinskem svetu ljubljanskem ne misli odložiti svojega mandata. Ker je mogoče in celo jako verjetno, da bodo prisiljeni izstopiti zaradi tega nekateri mlajši odborniki, od katerih delovanja še česar pričakujemo, je pač neumestno in gotovo dobri stvari škodljivo, da dr. Triller ne izvaja iz svojega sramotilnega nastopa edino možnih konsekvenc, in da ne izgine iz polja svoje blamaže. Škodljiveci naj izginejo iz vodilnih mest.

— „Slovenec“ prinaša dolgovazne pohvale poslancev S. L. S. Vprašamo: ali bi ne bilo bolje počakati, da bi te pohvale prinesel, kak drug nepristranski list, kakor pa da to stori „Slovenec“, v katerega vsi ti poslanci dopisujejo razen onih, ki sploh ne pišejo? Vprašamo pa tudi: ali bi ne bilo dobro malo počakati s to bombastično pohvalo, da bomo doživeli vsaj kak, če tudi malenkosten uspeh državnozbornskega delovanja teh poslancev?

— **Diete državnih poslancev.** Pod tem naslovom priporoča celjska „Domovina“ slovenskim državnim poslancem, naj one diete, katere bodo dobivali popolnoma zastoj tekom počitnic, ki bodo trajale cele tri mesece, obrnejo v narodne namen, n. pr. družbi sv. Cirila in Metoda, ki bi na ta način pridobila okoli 40.000 K. Slovenske volilce opozarja, da bi bilo jako umestno vprašati poslance, kadar bodo poročali o delovanju v državnem zboru, kako morejo opravičiti izplačevanje teh diet iz davkov, katere morajo volilci s krvavimi žulji pridelati, in

Na ograji sloni nad morjem v kotu terase, sloni čisto mirno, z roko podpira svoj blede obrazek in njene oči bežijo tja nekam daleč, daleč po morju.

In ves večer ostanem pri njej: Lorke zna tolažiti kakor nihče.

3.

Zdaj je že tri dni dež. Silno pusto je zunaj; tudi morje je postalo v tem slabem vremenu dolgočasno. Jaz bi odpotoval, da ne bi bilo Lorke. Nje ne moti pusti dež, nje ne moti dolgočasno morje. Po kosilu priteče k meni v sobo, če ima le majhno časa. In pove kaj veselega. Njena ustna se smejejo, njene oči, njena lica, tudi njeni svetli plavi lasje.

Včeraj sem ji rekel, da bom odpotoval.

Vsa je bila hipoma žalostna.

„Zakaj?“ — je vprašala in gledala v tla.

„Saj ne bom!“ — sem jo potolažil, stopil k njej in jo pobožal po licu. Tako so gladka njena lica kakor breskve. Tiste prve spomladanske breskve.

„Ali pa pojdem in vi z mano“ — sem ji ponudil v pomislek.

In smejala se je veselo in mi zapretila s svojim drobnim prstom.

kako so porabili te diete, katere so dobili izplačane iz davkov svojih volilcev.

— **Neverjetne razmere pri mestnem magistratu in občinskem svetu ljubljanskem.** Pod tem naslovom priobčili smo v predzadnji št. tega lista dopis iz magistratnih krogov. Kot odgovor nanj dobili smo od gospoda Jaromira Hanuša, občinskega svetnika in vladnega inženjera, sledeči popravek: Sklicujem se na § 19. tisk. zak. ter prosim uljudno, da blagovolite v svojem cenjenem listu „Nova Doba“ v zakonitem roku priobčiti naslednji popravek, tiče se vsebine lista z dne 24. julija 1907, šte. 46, nahajajoče se v zadnjem odstavku „Dnevne vesti“ pod naslovom: Neverjetne razmere pri mestnem magistratu in občinskem svetu ljubljanskem: 1) ni resnična navedba: „Ko je pa g. dr. Kopřiva zatisnil oči in zapustil svojim dvem nedoletnim otrokom parcele, katere je dobil od svojega ranjkega očeta, dovolil je mestni magistrat ljubljanski g. Hanušu zgraditi hišico na svoji parceli kljub temu, da jo ne bo napravil v strnem sistemu in kljub temu, da se bode morala odpreti od Domobranske ceste do njegove nove stavbe cesta, katera bode povzročila mestni občini ogromne stroške, ki ne bodo v nobenem razmerju z dohodki, ki jih bode imela občina od nove Hanušove hišice...“ Res pa je, da še do danes nimam nikakega dovoljenja za stavbo kake hiše v kakoršnekoli si bode sistemu. 2) ni resnična navedba: „... Toda gospod vladni inženjer in občinski svetnik Jaromir Hanuš hoče sedaj dotični prostor zopet iztrgati nedoletnim otrokom g. dr. Kopřive. V občinski seji dne 15. t. m. predlagal je kot načelnik stavbnega odseka, da se Cesta stare pravde razširi na 14 metrov. V dotični seji nastopa on sam kot referent, torej v svoji lastni stvari...“ Res pa je, da so nedoletni otroci g. dr. Kopřive postavno zavezani brezplačno odstopiti mestnemu magistratu na le-tega zahtevo dotični prostor do širine 14 metrov. Res je marveč nadalje, da jaz v seji dne 15. t. m. sploh nisem stavil ne kot načelnik stavbnega odseka, ne kot občinski svetnik nikakega predloga, naj se Cesta stare pravde razširi na 14 metrov. Nisem torej nastopil v tej seji v svoji lastni stvari kot referent; referent je bil marveč v tej zadevi gospod občinski svetnik Lenček. — 3) ni resnica, da nisem imel toliko takta, da bi se pri posvetovanju in sklepanju o stvari, pri kateri sem bil sam udeležen, iz posvetovalnice odstranil, marveč da sem celo nastopal kot referent in predlagatelj. Res pa je, da se jaz v občinski seji dne 15. t. m. nisem udeležil niti posvetovanja niti sklepanja o tej stvari, še manj pa nastopil kot referent ali predlagatelj. — 4) ni resnica, da sem jaz pokazal, da 12 metrov široka cesta popolnoma zadostuje, najbolj s tem, da sem preostala dva metra sam zagradil, priklopil k svojemu vrtu in dotični prostor hotel porabiti ne za cesto, ampak za svoj vrt. Res pa je, da sem provizorično hotel zagraditi svoj vrt proti odprtemu prostoru, ker je gospa dr. Kopřiva podrla prejšnjo ograjo.

Jaromir Hanuš.

— **Naučno ministrstvo** je izdalo nove učne načrte za deške in dekliške meščanske šole. Ti načrti se zlasti ozirajo na obrtništvo in poljedelstvo pri dečkih, na gospodinjstvo pri deklicah. Veljavni bodo ti učni načrti od šolskega leta 1908/9 naprej.

— **Stavka mizarjev v Ljubljani.** Socialnodemokratska stranka priredila je minulo nedeljo dopoldne v areni „Narodnega doma“ shod, na katerem se je obravnavalo vprašanje, že mesec dni trajajoče stavke mizarjev. Na shodu je bilo mnogo mizarjskih delavcev, drugih udeležencev pa le malo. Prvi je govoril sodrug mizar Tokan o vzrokih in posledicah draginje in o zahtevah mizarjev. Sodrugi Mrvička z Dunaja, predsednik zveze lesnih delavcev, je v nemščini utemeljeval upravičenost delavskih zahtev in ostro obsojal neomajno in delavcem neprijazno

4.

Vreme se je obrnilo. Zdaj je zopet vse lepo. Morje je ob jutrih mirno kakor jezero. Včasih plavajo mimo delfini. Cela vrsta jih je, zaganjajo se iz vode in vzigravajo.

Danes na vse zgodaj jutraj je bila pri meni Lorke... Povabila me je na morje. Meni je tako nepopisno ugajala. Rekel sem ji, da jo imam rad. In potem je bila v hipu vsa resna. Sedla je k mizi — jaz je nisem skoro več poznal.

„Moja mati je...“

Nekaj je hotela povedati, parkrat je poskusila, a nikoli ni mogla do konca.

„Moja mati je...“

Kaj je njena mati?

* * *

Odšla je vsa pobita, od takrat je ni več k meni, in kadar me sreča kje zunaj pri morju ali nad njim na terasi, se me izogne. Jaz je ne razumem.

Jutri bom odpotoval.

stališče delodajalcev. Izrekel je up, da se bo potreba po organizaciji in boj za poboljšanje zdaj neznosnega stanja razširil na vse mizarjske delavce, tudi na one mnogoštevilne iz ljubljanske okolice. Kot zadnji govornik izrekel je sodrug Ethin Kristan svoje pomilovanje zaradi pomanjkanja zanimanja za to stavko od strani mestnega zastopa in drugih poklicanih faktorjev, pa tudi od strani ljubljanskega občinstva sploh. Gre se pri tej stavki za velikanski interes Ljubljane sploh, in ker je nevarnost velika, da si bojo stavkajoči delavci iskali boljšega zaslужka na tujem, postane lahko to preziranje in bagatelizovanje mizarjske stavke usodepolno za to obrt in pri splošnem pomanjkanju evetočih obrtnih strok v naši stolici, bo stavka lahko na škodo celi Ljubljani. Stavke zlomiti ni mogoče, ker so delavci edini in bodo do skrajnosti solidarni ostali. Zato more trmoglavost od strani delodajalcev le obrti škodovati. Že sedaj je mnogo delavcev zapustilo mesto. — Po skoraj dveurnem zborovanju zaključil shod predsednik Pajntar. — Skrajni čas bi bil, naj bi merodajni činitelji vplivali na to, da se uredi plačo in se ugotovi vsem upravičenim zahtevam stavkujočih. Mestna občina je na vsak način poklicana saj s svojim posredovanjem uplivati na to, da se nesoglasje med delavci in delodajalci poravnava, to pa že zaradi tega, ker bi znalo v nasprotnem slučaju trpeti narodno-gospodarsko stanje mesta sploh. Tu bi bilo neumestno, če bi se izgovarjala občina na obrtnega nadzornika. Če ta ne stori svoje dolžnosti, ni še s tem upravičena občina, da tudi svoje ne stori.

— **Velik ogenj v Ljubljani.** V noči od sobote na nedeljo se je vnela Deghenghijeva parna žaga za Bežigradom. Ko so prihiteli gasilci iz Ljubljane in Šiške, je bilo poslopje že v takem plamenu, da ga ni bilo več mogoče rešiti, in so se morali gasilci omejiti le na to, da se ni ogenj razširil tudi še na skladišče, ki je bilo polno lesa. Velikanska sreča je bila, da ni bilo vetra, ker bi bila drugače vsa okolica v ognju, Tschinkljeva in Tönniesova tvornica in skladišče državne železnice. Gorelo je še vso nedeljo in ponedeljek. Škode je nad 100.000 K, ki znatno presega zavarovalnino. Kako je ogenj nastal desedaj še ni pojasnjeno.

— **Obsodba zaradi pregreška zoper § 3. volilnega zakona.** Včeraj je bil pri deželnem sodišču v Ljubljani obsojen na teden zapora Fr. Anžič, posestnik v Ljubljani, ker je hotel podkupiti o priliki državnozbornskih volitev gostilničarja Jerneja Kalana, naj bi volil kandidata Kregarja. Istega dne so bili zaradi istega prestopka ovađeni pristaši liberalne stranke pri deželnem sodišču vsi oproščeni.

— **Pasja steklina v okolici Ljubljane.** Poleg sedmih slučajev pasje stekline v kamniškem okraju sta se tudi v ljubljanski okolici pripetila dva slučaja, in sicer pri Sv. Jakobu ob Savi in v Taenu, kjer sta bili tudi dve osebi ogrizeni. Obe sta morali v Pasteurjev zavod na Dunaj. Da se vendar zabrani razširjevanje te silno nevarne kužne bolezni, je v prvi vrsti potrebno, da posestniki psov dobro pazijo na svoje živali in vsako sumljivo obolenje naznanijo ali županstvu ali orožnikom, obenem pa sumljivo žival (psa, mačko i. dr.) dobro zavarujejo, da ne ogriže ljudi ali živali. Pred vsem pa se morejo odredbe oblasti natančno izpolnovati, ker se tu ne gre samo za zdravje živali, temveč za najdražji zaklad: za človeško zdravje in življenje in je tedaj vsakdo tudi po vesti dolžan spolnovati vse predpise pasje zaprtije. Le ako bo vsak posameznik storil kar postavna dolžnost zahteva, boče tudi mogoče hitro zatreti kužno steklino, ki preti sedaj tudi mestu Ljubljani, kamor prihajajo prepogostokrat psi brez nagobčnikov ravno iz okuženih krajev in občin. Prav zelo umestno bi bili tedaj pogostejši lovi na pse brez znamk po Ljubljani, da se preprečijo večje nezgode po domačih in tujih pseh.

— **Ribniški Sokol** priredi dne 8. septembra t. l. veliko slavnost z razvitjem prapora in javno telovadbo. Vabila bodo pravočasno na bratska in druga narodna društva vposlana. Sodeluje polnoštevilna ljubljanska društvena godba. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.

— **Železnica na Triglav.** Le v najozjih krogih pristnih turistov bile so v tujini znane naše krasne planine s svojimi razdrtimi in divjimi vrhovi in bleščečimi snežniki, s svojimi bujnokrasnimi jezeri in romantičnimi dolinami. Nova železnica razkrila je že tisočerm krasote našega planinskega sveta; marsikdo, ki se je peljal kam drugam skozi naše kraje, ujel je s svojim pogledom iz vlaka kako tako krasoto in si jo zapomnil. Vrnil se bo sam ali pa bo slavil našo Gorenjsko širo in sveta s tem privabil tuje. S tem je tudi računil inženir dr. Steiner, ki hoče uresničiti veliko idejo železnice na Triglav in si je tudi pridobil že koncesijo za predpriprave. Projektovana železnica bi vodila iz Bohinjske Bistrice čez Stare Fužine na velikana Triglava. Na pripravnem kraju v triglavskem pogorju se zgradi planinski hotel. Po tem velikanskem načrtu lahko vidimo, kako mnenje imajo tujei o prihodnosti naših planinskih krajev.

— **Blejski grad** namerava kupiti kranjska dežela in sicer, kakor se čuje, za 1.200.000 K. Zemljišče, ki spada k gradu, se bo parceliralo in prodalo, grad in jezero ostaneta javna last. Posebna deželna komisija je že ogledala celo posestvo.

— **Življenje je rešil** dne 28. t. m. kadetu Napoleonu Mülig nadporočnik Artur Halla de Szent-Demeter. Kadet se je kopal v Blejskem jezeru, in ko je bil že precej daleč od brega, ga je prijel krč v nogi, tako da se je že potapljal. Nadporočnik je skočil z brega naravnost v vodo in kadeta srečno privlekel na suho. Kadet se je samo onesvestil, drugega hudega se mu ni pripetilo.

— **Gregorčičeva slavnost na Uncu.** Dne 21. julija vršila se je na Uncu Gregorčičeva slavnost, ki je prinesla baje nad 1400 kron čistega dobička, kateri se ima porabiti za Gregorčičev spomenik. Res velika vsota in pri tej stvari je edino čudno, da naši rodoljubi ravno v prave narodne namene nikdar takih vsot kar na eni veselici ne žrtvujejo. Gotovo je hvalevredno, da postavljamo svojim največjim pesnikom spomenike, toda imamo pa tudi še nujnejših in potrebnejših zahtev, ki bi bile najmanj takih žrtev vredne. Za spomenike se tako ne mudi; skrbimo raji v prvi vrsti, da se bo našim potomcem v narodnem oziru bolje godilo, ti bodo potem lažje postavljali razne spomenike našim največjim pesnikom in bodo morda pri tem pokazali tu in tam tudi malo — več okusa.

— **Legar v Postojni.** Postojnski vodovod je vzrok, da je obolelo že izvanredno veliko število ljudi za legarjem. Vojaštvo, ki bi imelo ostati na vajah v Postojni, jo je vsed tega zapustilo, takisto se je tudi ogibljejo tuji. V vojaški bolnici v Ljubljani je menda okoli 60 za legarjem bolnih vojakov in želeli bi bilo, da se vse vojaštvo, ki je prišlo v dotiko z bolniki izolira, da se ne raznese ta nevarna bolezen. — Da je bolezen v Postojni zadobila tako velike dimenzije, temu ni najmanj krivo dejstvo, da se je hotelo pričetakoma prikrivati resnico glede značaja bolezni. S tem se je resno sanitarno akcijo ravno oviralo in trgu še bolj škodovalo.

— **Nesreča na lovu.** Dne 25. t. m. je šel rudar Lapajne z dvema tvarišema na lov. Tovariša sta se zaradi dežja kmalu vrnila, Lapajne pa je ostal, češ, da se v deževnem vremenu radi srnjaki pokažejo. Ker Lapajneto do večera in celo noč ni bilo domu, šel ga je Čar iskat, in res ga je našel dne 26. t. m. zjutraj okoli šeste ure na gori Kotnik mrtvega pod nekim bukovim štorom ležati. Lapajne je imel leve prsi prestreljene, tudi je imel kožo odrgnjeno na desni strani vratu. Puška dvocevka je ležala poleg njega, ena cev je bila prazna, druga pa nabita. Našla se je tudi prazna patrona poleg njega. Kraj, kjer je ležalo truplo, je precej strm, mogoče je, da je Lapajne padel in se mu pri tem puška sprožila ali se je pa ž njo igral. Da bi bil kdo drugi kriv njegove nesreče je zelo dvomljivo. Tudi namenjen samomor je v tem slučaju skoraj gotovo izključen. Lapajne je namreč živel v popolnem soglasju z družino in z drugimi ljudmi.

— **Nesreča na vojaškem strelišču.** V Leskovcu pri Krškem, kjer imajo topničarji svoje strelne vaje, je ubila krogla iz topa dva topničarja, ki sta imela službo v opazovalnem stolpu.

— **Italijanski ogleduhi.** Nedavno so fotografirali laški ogleduhi vojaške utrdbe v Kotju in so bili zasačeni in prijeti. Kmalu po tem so potovali italijanski turisti po Kranjskem. Med njimi so bili tudi italijanski častniki, ki so se pred vsem zanimali za gotove točke pri Beli Peči in Trbižu. Jako radi bi se bili približali tudi utrdbam med Borovcem, Gorico in Trbižem, a so jim zabranile pristop vojaške straže.

— **Alkohol.** V Pečevniku pri Celju je zlomil rudar Steble svoji ženi v pijanosti obe roki in je klečal potem na njej, da bi jo s sekiro ubil. Ubogo mater je rešil sin. Steble je obsojen k 8 mesečni ječi.

— **Štajerske novice.** Dne 22. t. m. se je obstrčil trgovec Vidovič iz Drnove pri Ptuj, ko se je mudil v Račah, pa je še med potjo umrl. Baje se mu je zmešalo. — V sled nesrečne ljubezni se je zastrupila pretečeni teden posestnika hči Ivana Bezjak iz Framas s fosforom, katerega je pila v vodi. — Na polju pri Studencih nad Mariborom so našli ustreljenega vojaka. Govori se, da je dal temu vojaku neki častnik večje vsoto denarja, katero naj bi nekje oddal. Vojak pa je ta denar zapravil in se vsled tega ustrelil.

— **Darovi za „Narodno šolo v Rožu“.** O priliki slavnosti polaganja temeljnega kamena darovala je vrsta rodoljubov iz vseh slovenskih pokrajin za šolo izdatno vsoto v skupnem znesku 847 K 82 v. Tudi lep uspeh slavnosti.

— **Puškarška tovarniška družba Peter Wernig v Borovljah na Koroškem.** Dne 15. t. m. se je vršil v Celovcu v prostorih podružnice ljubljanske kreditne banke ustanovni shod nove puškarške tovarniške družbe Peter Wernig v Borovljah. Sodeležena je pri tem novem podjetju ljubljanska kreditna banka, dve posojilnici in zasebniki. Obratna glavica, ki je že vsa vplačana, iznaša 24.000 K in se v kratkem poveša. Nova družba je prevzela svetovoznano puškarško

tovarno g. Petra Wernika v Borovljah in ohrani tudi to ime. Tovarna bo izdelovala vse vrste orožja, tudi take ki se do sedaj niso izdelovale v Borovljah, kakor flobertovke, pištole, revolverje. Družba zgradi prihodnje leto veliko tovarno, ki bo opremljena z najnovejšimi stroji. Kar se je dosedaj večkrat le z največjo težavo izdelovalo potom ročnega dela, se bo potem izdelovalo z najnatančnejšimi stroji, kar bo gotovo še povzdignilo priznano izbornost Wernigovih puškarških izdelkov. Posebna skrb se bo obračala na kupčijske zveze z inozemstvom, posebno z orijentom, Rusijo in Rumunsko. Vodstvo celega podjetja ostane še v rokah ustanovitelja tvrde, g. Petra Werniga, kateri je kot izdelovalec orožja poznan ne samo v bližnjih krajih, temveč lahko rečemo, širom celega sveta! G. Peter Wernig je dvignil od skromnega začetka svoje podjetje do sedanje veličine, ima brezštevilo dragocenih dobitkov. mnogo dragocenih tu- in inozemskih odlikovanj in je c. kr. dvorni dobavitelj. Bil je 40 let lastnik tvrde, ki je sedaj prešla v roke zgoraj imenovane družbe. Novemu podjetju želimo vso srečo, saj smo prepričani, da je neprecenljive vrednosti v narodnogospodarskem boju v Spodnjem Rožu. Opozarjamo pa tudi vse lovec in sploh one, ki si hočejo nabaviti orožja, naj se zanaprej vedno drže načela: Svoji k svojim. V tem slučaju je izbornost izdelkov zasužurana. Kakor smo brali se tudi hrvaški listi zanimajo za to podjetje in je priporočajo našim jugoslovanskim bratom.

— **Goriške novice.** V Bači se je ustrelil dne 28. t. m. mesar Josip Kameler iz Solkana. Bil je star šele 23 let in se je usmrtil, ker je bil menda neozdravljivo bolan. — Pretekli teden je gledal 13letni Simičev Franc iz Gorice v Bradaškovi delavnici v ulici Francomia, kako se vrtilo kolo. Pri tem pa je prišel kolesu preblizu z roko in kolo mu je pokvarilo dva prsta, tako, da so ga morali prepeljati v bolnico k usmiljenim bratom. — 22letni eigan Rihard Levakovič je po Goriškem kradel konje, pa ga ne morejo najti. Šel je najbrž čez mejo. — Dva laška tihotapca sta ukradla v Červinjanu precej tobaka in hotela popihati čez mejo. Toda ujeli so ju in vsak je dobil po tri mesece ječe, združene s postom vsak mesec. Po prestani kazni ju iztirajo v Italijo.

— **Alkohol.** V neki gostilni v Mlinskem pri Kobaridu je pijančeval neki vojak, da so ga naposled vrgli ven. V istem času se je spravljal iz sosednje hiše na skedenj spat Alojzij Volarič. Ko pride ven, skoči predenj vojak in začne mahati po njem. Volarič je padel, ne da bi mogel zaklicati na pomoč. Čez nekaj časa se je zavedel, vstal in šel nazaj v hišo ter zaklical svojo mater. Vsa prestrašena mati ga vpraša, odkod je padel. Vedel ni povedati drugega, kakor da je videl nad seboj dvigniti sabljo nekega vojaka. Zid je bil od ostrine ves razsekan. Mladenica je rešilo to, da je napadalec tolkel po zidu. Dobil je 26 ran. Vojaški zdravnik je bil kmalu na mestu, tudi več vojakov s častniki in mlinski sosedje so prihitali. Tudi pozneje so prihajali zdravniki vsak dan trikrat, dokler ga niso prenesli v vojaško bolnišnico.

— **Tržaške novice.** Dne 29. t. m. se je vtihotapil popoldne v tobakarno g. Weiserja v pritličju „Narodnega doma“, ko g. Weiserja ravno ni bilo notri, 29letni dninar Fran S., koje pobral ves denar, kar ga je našel v predalih, je hotel mirno oditi. Toda neki gospod je opazil z ulice njegovo početje in opozoril redarja nanj, ki ga je aretoval. — Dne 28. t. m. je preiskoval neki Ipavec Jakobu Jerro žepa, ko je ta spal naslonjen na mizo pred gostilno „All' Aurora“. Ko se je Jerro pri tem zbudil, je nastal med njim in Ipavcem prepir, pri katerem je Jerro zabodel z nožem Ipavca. Jerro je aretovan. Ipavec pa v bolnici. — Dva mornarja sta našla dne 29. t. m. ob desetih dopoldne ob V. pomolu v morju truplo utopljenca, Komisija, ki sta jo poklicala, je dala truplo potegniti na suho. Truplo, posebno roke in glava, je bilo že popolnoma razjedeno, skoro samo okostje. Tudi las ni bilo več. Po mnenju zdravnika je moralo truplo biti že najmanj sedem tednov v vodi. Utopljenec jo moral biti delavskega stanu, soditi po obleki in sicer najbrž Macedonec. Moral je po nesreči pasti v morje. Truplo, ki je visoko 175 cm, so prepeljali v mrtvašnico.

— **Narodna delavska organizacija v Trstu** se je ustanovila in ima namen organizovati narodno delavstvo vseh strok, varovati pravice delavcev in ščititi njih moralne in materialne koristi. Na Kranjskem imamo že hvala Bogu tako narodno organizacijo v Ljubljani po zaslugi nadliberalca g. Khama. Čudno je le, da v zadnjem času ni nič čuti o teh narodnih delavcih. Pa menda vendar niso šli za svojim voditeljem?

b) tuje.

* **Škandal pri „redovnicah“ v Milanu.** V Milanu vzdrževale so sestre Fumigalli in več drugih žensk, ki so se same po krivici nazvale redovnice in so tudi nosile nekake redovniške obleke, neki zavod za mladoletne deklice.

Zavod so imenoval vzgojevalen zavod, a ta vzgoja se je vršila s tem, da so porabljevale mlade deklice v nenravne svrhe. V zavod so prihajali razni moški in „redovnice“ so imele s tem krasne dohodke. Ko je policija razkrila početje te zanikrne družbe in ko so razgnali cel zavod, prišlo je do velikih ljudskih izgredov, ki so se vršili tudi proti milanskim duhovnikom sploh, ker sta bila baje tudi dva duhovnika zapletena v afero.

* **Predor skozi Ture.** Dne 16. t. m. so se zadušili v predoru trije mineri vsled slabega zraka, ki je nastal vsled slabega bencina, s katerim so kurili v predoru štiri stroje. Ker so se delavci ustrašili preteče nevarnosti, ki bi nje tudi lahko zadela, so ustavili delo in tudi nikogar niso pustili v predor, temveč zahtevali, da naj vodstvo najprej odpravi dotične stroje in bencin. Nato so se pričeli zbirati orožniki in vojaki, ki pa niso imeli opravila, ker se se delavci popolnoma mirno vedli in samo zahtevali, naj se njih želja izpolni, ker se jim je ustreglo se je delo zopet pričelo in dne 27. t. m. so tudi odpotovali vojaki. — Pripomniti moramo, da se je dne 18. t. m. pripetila v predoru velika nesreča. Dušljivi plini so se razprostrli po predoru, in delavci so se zapored onesveščali. Vseh delavcev je bilo omamljenih okoli 80, od teh so jih morali 13 peljati v bolnico, trije pa so mrtvi. Zadnje dni so pričeli delavci štrajkati, vendar se ni bati hujših nemirov, ako bo vodstvo voljno vsaj deloma ustreči zahtevam delavcev. — Dne 21. t. m. je padla zadnja stena, ki je ločila postaji Böckstein in Mallnitz. S tem je napravljena ena najvažnejših zvez severa in zahoda naše monarhije z jugom. Dorvšena je direktna zveza med Trstom in Solnogradom, in sicer čez Gorico, Beljak in Gastein. Predor skozi Ture je dolg 8326 m; vozilo se bo skozi okoli 25 minut. Kar se tiče dolgoti, stoji predor na drugem mestu v Avstriji — na prvem je arlberški predor — in na petem v Evropi. Predor je pričela delati v juniju l. 1901. na severni strani, v septembru na južni najprej uprava državnih železnic sama, potem pa je prepustila delo tvrdki Brata Redlich in Berger, ki je pričela svoje definitivno delo v decembru l. 1905. Največ težkoč pri tem prodiranju Tur je napravila voda, ki je vdrla letos v aprilu tako na severni strani, kakor na južni strani predora. Vsled teh nepravil najbrž ne bo mogla biti progata otvorena že v drugi polovici l. 1908., kakor se je namreč prvotno izračunilo, temveč najbrž še-le l. 1909.

* **Skupili so jo.** Znana nemška predrznost je zapeljala par ducatov s primerno nesramnostjo oboroženih izzivačev „Turnerjev“ iz rajba, da so napravili provokatoričen izlet na južno Tirolsko, kjer je prebivalstvo izključno laško in kjer živi samo tu pa tam kak od vlade poslan in podpiran nemški uradnik, kar imenujejo zastopniki vsememske misli potem nemško „Sprachinsel“. Nemci, ki nas, miroljubne in potrpežljive Slovence, tako pogosto nekaznovano izzivajo, so se to pot pri vročekrvnih Lahih korenito zaračunali. Ti namreč so se divjeja hajlanja kaj hitro naveličali, napravili so velikansko protinemško demonstracijo in pognali končno glasne vpijače v beg. Nemški listi so sedaj vsi polni najnižkotnejših izbruhov onemogle jeze in ubogi Italijani so jim sedaj vse, samo ljudje ne. — Ne odobravamo tega da so tupatam italijanski izgrezniki prekoračili mejo demonstracije, umevamo pa na drugi strani, poučeni po nebrojnih slučajih, ki so se zgodili na naših tleh, da mora končno vzkipeti vsaka kri, kaj še vroča italijanska. Prepričani pa smo, da če bi nemški izzivači dobili vsepovsod in vsak pot primerno lekcijo, da bi bilo njihovih pod zaščito ponemčevalne vlade in v njeni službi stoječih orožniških bajonetov vršečih se „Vorstoss-ov“ na tujenarodna ozemlja, za vselej konec.

* **Vas brez moških.** V Kerišovi na severnem Ogrskem so se v teku let vsi moški izselili v Ameriko. Ko je pred kratkem še zadnji moški, občinski sodnik zapustil vas, so ženske izvolile za občinsko sodnico neko 24let staro, jako energično žensko, ki gospoduje sedaj v vasi.

* **Odstop reškega guvernerja.** Guverner grof Aleksander Nako je podal ostavko. Kakor poročajo madjarski listi, bo njegov naslednik grof Emilij Deseffy.

* **Nezgod pri igri.** Blizu Velikega Varadina se je igralo več dečkov igro „Razbojniki in stražniki“. Neki deček je bil pri tem ujet kot ubijalec in „stražarji“ so ga obesili na drevo, pri čemer se je dečko zadavil.

* **Zrakoplova, ki se dasta voditi.** Prošli teden se je poročalo, da je Francoz Jallot s pomočjo denarja milijonarja Lebaudyja sestavil zrakoplov imenovan „Patrie“ ki se je že dvakrat dvignil nad Pariz, jedenkrat celo z ministrskim predsednikom Clémenceaujem, in ki se da izborno voditi. Hitrost mu je 40 km na uro. Sedaj poročajo iz Nemčije, da so tudi tam na svojo roko izumili tak zrakoplov, ki se da voditi in ki je plaval cele tri ure natančno po načrtu po zrak. Nemci seveda trdijo, da je njihov zrakoplov če že ne ravno boljši, pa vsaj tak, kakor francoski „Patrie“.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!